

Kamer van de Middenstand

INITIATIEFADVIES

Toepassing van de Small Business Act in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

4 november 2015

Advies behandeld door	Kamer van de Middenstand
Advies behandeld op	15 september en 13 oktober 2015
Advies uitgebracht door de Kamer op	4 november 2015

Vooraf

De Kamer van de Middenstand van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest besteedt jaarlijks de dotatie die ze van de Brusselse Regering verkrijgt, aan het verrichten van een thematische studie met betrekking tot de verdediging van kleine en middelgrote ondernemingen (KMO), zeer kleine ondernemingen (ZKO) en zelfstandigen. In 2015 ging de keuze van de Kamer uit naar het thema van de *Small Business Act*, en meer in het bijzonder naar de toepassing ervan in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Het onderhavig advies heeft tot doel om de belangrijkste aanbevelingen uiteen te zetten van de studie die werd toevertrouwd aan het bureau Innova Europe voor wat de toepassing van de *Small Business Act* betreft. De aanbevelingen werden geformuleerd teneinde enerzijds guidelines in te voeren om de toegang van zelfstandigen en ZKO tot de diensten en de ondersteuning van het Gewest te bevorderen, meer bepaald met betrekking tot de aspecten oprichting, groei, overdracht, overheidsopdrachten, tweede kans en toegang tot financiering. Anderzijds bestaat het doel erin om bij te dragen tot de invoering van de *Small Business Act* in het Brussels Gewest, met betrekking tot de tenuitvoerlegging van de administratieve vereenvoudiging, de KMO-test, het principe *Think Small First* en de KMO-gezant, in het kader van de Brusselse Gewestelijke beleidsverklaring.

Tevens heeft de studie van de Kamer haar plaats in de eerste as van de strategie 2025 voor Brussel, waarvan de tweede doelstelling er nu net naar streeft om een *Small Business Act* voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op te maken. De aanbevelingen die deze studie kracht bijzetten, kunnen immers ertoe bijdragen om het implementatieproces van een Brusselse *Small Business Act* te ondersteunen en te faciliteren door te focussen op de belangrijke uitdagingen voor de Brusselse ZKO en zelfstandigen, zoals : overdracht van de onderneming, de problematiek van de tweede kans, de vereenvoudiging van de toegang tot financieringen, tot overheidsopdrachten en tot een « *business friendly* » administratie (KMO-test), alsook het creëren van een entrepreneurs-package. Er kan met deze aanbevelingen ook rekening worden gehouden in het kader van de derde en vierde doelstelling van de eerste as van de strategie 2025 voor Brussel, met name het rationaliseren van de verschillende instellingen die actief zijn op het gebied van dienstverlening en ondersteuning aan de ondernemingen en het heroverwegen en heroriënteren van de hulp aan ondernemingen en het gebruiken van de hulpverlening voor het creëren van werkgelegenheid.

Advies

De Kamer kiest ervoor om haar aanbevelingen te structureren in 3 luiken die met de levensfasen van de onderneming overeenstemmen : de oprichtingsfase (1), de groeifase (2) en de overdracht (3). Een vierde luik is gewijd aan de administratieve vereenvoudiging (4), een transversaal thema doorheen alle fasen. Hierin wordt de klemtoon ook gelegd op de invoering van een KMO-test in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

1. Oprichtingsfase

De startfase van de activiteit is een cruciaal moment in het leven van de onderneming. Daarom beveelt **de Kamer** de overheden aan om starters aan de hand van ondersteuningsmaatregelen bij de start aan te moedigen, om de rol van de begeleidingsstructuren te versterken en om de toegang tot financieringen te verbeteren.

1.1 Start

De Kamer raadt aan om de volgende pistes te onderzoeken, om zo de begeleiding van zelfstandigen en ZKO in de startfase te versterken :

- Voor de begeleidingsstructuren : het bevorderen van een globale begeleiding (*start pack*) die het koppel « project-promotor » evalueert en zich eveneens concentreert op de (eventuele) oriëntering naar andere professionele perspectieven (*positieve demotivatie*).
- Van het businessplan een echte beheerstool maken, door de oprichters aan te moedigen om er een aan te nemen en een opleiding te volgen om het te gebruiken als een evolutieve boordtabel, teneinde de eerste drie jaar van de onderneming te plannen.
- Overgangsformules bij de opstart overwegen en aanmoedigen, zoals het verlenen van een tijdelijk statuut (aan de hand van een test-ondernemingsnummer), deelnemen aan coöperatieven, gebruiken van structuren die nieuwe ondernemers de mogelijkheid bieden om zich zo goedkoop mogelijk te vestigen (coöperatieven, fablabs, gedeelde services, pop-up stores, enz.).
- Bevorderen van de oprichting tijdens de opleiding, door studenten meer informatie te geven over de mogelijkheden om hun eigen onderneming op te starten en door praktische mogelijkheden te bieden om tijdens of gelijklopend met de studies een ondernemersgeest te ontwikkelen (alternerend leren, enz.).

1.2 Rol van de begeleidingsstructuren

De mogelijke rol van het Gewest zou zich moeten toespitsen op begeleiding, opleiding, certificering en/of accreditering van de bestaande openbare en private begeleidingsstructuren, zodat deze hun functie versterkt kunnen uitoefenen. Daarom moeten met de bestaande spelers partnerschappen worden ontwikkeld om een gemengd publiek-privaat-academisch netwerk rond het begrip oprichtingstraject van de onderneming te ontwikkelen.

Erkende ondernemingsloketten

Wat betreft de “erkende ondernemingsloketten” erkend door het federale niveau, vindt **de Kamer** het noodzakelijk om na te denken over de rol van de erkende ondernemingsloketten bij de oprichting van Brusselse ondernemingen. Er wordt voorgesteld om de functie ervan te laten evalueren en ze een pro-actievere rol in het opstartproces toe te bedelen. Ze zijn een entry-point dat een oriëntatierol kan vervullen, waarbij hulp en ondersteuning wordt geboden, zoals advies, netwerking, financiering bij de opstart en doorverwijzing van de starters naar de gepaste ondersteuningsstructuren. Om deze rol te vervullen, moeten aan deze ondernemingsloketten in de toekomst toereikende middelen worden verschaft.

Lokale ondernemingsstructuren

Wat betreft de lokale structuren, formuleert **de Kamer** de volgende beschouwingen :

- De professionalisering van de bestaande lokale ondersteuningsstructuren (de LEL) voor de oprichting van ondernemingen (zelfstandigen en ZKO) in het BHG moet worden bevorderd, meer bepaald in opleiding, beheer en dienstverlening, zonder de instrumenten te vergeten om de efficiëntie te meten ;

- Het zou nodig zijn om de openbare diensten met betrekking tot de ondernemingen te centraliseren en de benamingen ervan te uniformeren. De dienst 1819 zou een startpunt kunnen zijn en zou kunnen doorverwijzen naar het openbaar netwerk van structuren voor ondersteuning op het vlak van financiën, vastgoed, subsidies, enz.
- Op het niveau van de gemeenten, zou het nuttig zijn om de administratieve procedures waarmee de ondernemingen worden geconfronteerd, te vereenvoudigen en te harmoniseren. Zo zouden de lokale besturen bijvoorbeeld een ondersteuning door Impulse kunnen bieden, om zo hun onthaaldiensten voor zelfstandigen / ZKO en KMO op hun grondgebied te versterken ;
- De mogelijkheid om partnerschappen op te richten per sector, althans in de prioritaire sectoren en daar waar men veel « starters » telt (bouwsector, horeca, handelssector) zou moeten worden onderzocht.

1.3 Financiering

Ondernemers enkel van financiering voorzien, volstaat niet. Men zou stelselmatig, bij het toekennen van financiële steun, begeleidings- en ondersteuningsmaatregelen (coaching, mentoring) moeten aanbieden, via het gemengd netwerk van begeleidingsstructuren. De ondernemers zelf vragen hiernaar en enkele bevestigen steun te hebben gevraagd, terwijl ze over voldoende fondsen beschikten, om toch te kunnen genieten van de begeleiding die terzelfder tijd werd geboden.

Wat de toegang van zelfstandigen en ZKO tot financiering betreft, pleit **de Kamer** voor het :

- Bestuderen van de mogelijkheid om de ZKO en zelfstandigen aan te moedigen om een beroep te doen op *crowdfunding*, meer bepaald als financieringsmiddel voor de commercialisering/het op de markt brengen van hun producten ;
- Introduceren van een mechanisme gelijkaardig aan de Vlaamse winwinlening (of aan de nieuwe Waalse « *prêt citoyen* » in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ;
- Aanmoedigen van het private spaarwezen (Venture Capital, Business Angels) om te investeren in de KMO ;
- Evalueren van de efficiëntie van de bestaande alternatieve financieringsmechanismen en het promoten van het gebruik ervan bij ondernemingen ;
- Uitbreiden van de financieringsmogelijkheden na de startfase, om zo het succes en het overleven van de ondernemingen beter te verzekeren.

2. Groeifase

Eens de onderneming is opgestart, moeten haar de instrumenten worden verschaft opdat zij naar best vermogen zou kunnen groeien. Daarom stelt **de Kamer** voor om mechanismen in te voeren die gericht zijn op de groei van de ondernemingen, de toegang van zelfstandigen en ZKO tot overheidsopdrachten, evenals maatregelen om faillissementen te voorkomen en om ondernemers een tweede kans te geven na een eerste keer te zijn mislukt.

2.1 Mechanismen ter ondersteuning van de groei

De vormen van ondersteuning van de groei, en desgevallend de heroriëntering worden ontoereikend geacht indien men deze vergelijkt met wat er tijdens de startfase voorhanden is.

Volgens **de Kamer** is het van prioritair belang om de vraag van de onderneming te financieren, en niet om een aanbod van gestandaardiseerde consultancydiensten te creëren. De Kamer vindt het gepast dat men de consultancysteun afstemt op strategisch groeiadvies (bijvoorbeeld : marketing, de zoektocht naar markten, naar financiering, enz.), op andere thema's (bijv. : e-commerce), evenals op strategische oriëntatie en export.

Om de groei te bevorderen, zou men de wijzigingen van het bedrijfs- en beheermodel moeten begeleiden. Bijvoorbeeld :

- De mogelijkheid bieden om proefprojecten te lanceren met structurele fondsen, om coaching en advies aan te bieden wat betreft mogelijke opties ;
- De groei bevorderen door de openstelling van kapitaal, maar tevens specifieke oplossingen aanreiken voor (familiale) ondernemingen die hun aandeelhouderschap niet wensen open te stellen ;
- Bevorderen van de toegankelijkheid voor investeerders die ook consultancy bieden (bijvoorbeeld : business angels) ;
- Een bijzondere aandacht dient uit te gaan naar de specifieke problemen die verband houden met familiale ondernemingen en ZKO die soms moeite hebben om talenten aan te trekken. Daarom is het nodig om informatie- en motivatiecampagnes te organiseren om het imago van de ZKO als werkgever te promoten en jongeren aan te trekken;
- Studies verstrekken over nieuwe sectoren en sub-sectoren, nieuwe restauratievormen (halal, bio, dieet, ...), pop-up stores, nieuwe distributieconcepten, enz.

2.2 Overheidsopdrachten

De toegang van de zelfstandigen en ZKO tot overheidsopdrachten vormt een uitdaging voor wat de groei van hun activiteiten betreft. **De Kamer** stelt daarom voor om maatregelen te onderzoeken met het oog op :

- De naleving verzekeren van de termijn wat betreft de nazicht- en betalingstermijnen van de overheid, bijvoorbeeld door middel van een systeem van compensatiekassen, zoals voorheen met het Participatiefonds ;
- Het aanmoedigen van de deelname door zelfstandigen/ZKO aan overheidsopdrachten, met name door de onderverdeling van de opdrachten in loten ; het vastleggen van eisen inzake kwalificaties en financiële voorwaarden (omzet, waarborgniveau, enz.) die proportioneel zijn en de deelname van ZKO mogelijk maken ;
- De vereenvoudiging van de administratieve procedures voor de ZKO en de aanmoediging van het gebruik van het platform "*e-procurement*" ;
- De oprichting van helpdesks en opleidingsdiensten voor de KMO ;
- De invoering van het "*pre-commercial procurement*" (PCP) (publieke aankopen vóór commercialisering) om nieuwe innoverende KMO te stimuleren ;
- De toepassing van de federale omzendbrief van 16 mei 2014 om de toegang van KMO tot overheidsopdrachten te bevorderen ;
- De verbetering van de opleiding en professionalisering van de instellingen die overheidsopdrachten plaatsen in het BHG.

2.3 Voorkoming van faillissementen en tweede kans

Wat de voorkoming van faillissementen betreft, herinnert **de Kamer** eerst en vooral aan het initiatiefadvies dat zij op 18 juli 2013¹ heeft aangenomen, met betrekking tot de problematiek van de faillissementen van Brusselse ondernemingen tijdens de eerste drie jaar na hun oprichting.

Voorts pleit ze ervoor om systemen ter voorkoming en snelle opsporing van faillissementen in te voeren. Deze systemen zouden een combinatie zijn van de boekhoudkundige instrumenten ter opsporing van ondernemingen in moeilijkheden (bijvoorbeeld in functie van de indicatoren op het niveau van het fiscaal bestuur van de BTW, de voorraden, de omzet, enz.), de sociale lasten i.v.m. vertragingen en andere onregelmatigheden, diensten van advies en beheer teneinde aan deze ondernemingen steun te verlenen (die een volledige thesaurietabel ter beschikking stellen met een balans, resultatenrekening, en een thesauriesituatie en de mogelijkheid om instrumenten voor zelfevaluatie online in te voeren) in samenwerking met het gemengd netwerk van begeleidingsstructuren. **De Kamer** kan zich in dit verband enkel verheugen over de initiatieven die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden genomen om ondernemingen in moeilijkheden te helpen.

De Kamer onderstreept dat de wet betreffende de continuïteit van de ondernemingen voorziet dat de Kamers voor handelonderzoek met een handelonderzoek kunnen starten indien de ingewonnen informatie (achterstallen RSZ of fiscale achterstallen, veroordelingen bij verstek voor niet-betwiste schulden, enz.) uitwijzen dat de bedoelde onderneming zich in ernstige financiële moeilijkheden bevindt en failliet dreigt te gaan. Wat betreft de Brusselse rechtbanken van Koophandel :

- Stelt **de Kamer** evenwel vast dat zij lijden aan een chronisch gebrek aan menselijke middelen om deze opdracht te vervullen;
- Betreurt zij dat de Kamers voor handelonderzoek zich enkel baseren op klassieke indicatoren die vanuit preventief oogpunt vaak te laat komen;
- Stelt zij voor dat de rechtbanken van Koophandel of de instellingen voor de ondersteuning van ondernemingen in moeilijkheden andere vooruitlopende knipperlichten zouden kunnen hanteren die zijn ontwikkeld door gespecialiseerde privéondernemingen;
- Suggereert zij dat de Kamers voor handelonderzoek rechtstreeks zouden gaan samenwerken met de begeleidingsstructuren voor ondernemingen in moeilijkheden, teneinde de ondernemer bij te staan wanneer hij wordt opgeroepen.

De Kamer wijst er in dit verband op dat artikel 8 van hoofdstuk 1 van de wet betreffende de continuïteit van de ondernemingen de Koning toestaat om instellingen te erkennen om de ondernemingen in moeilijkheden bij te staan²

¹ Advies van 18 juli 2013 betreffende de de problematiek van de faillissementen van Brusselse ondernemingen tijdens de drie eerste jaren na hun oprichting ([A-2013-001-CVM](#)).

² "Nuttige inlichtingen en gegevens betreffende de schuldenaren die financiële moeilijkheden ondervinden, waardoor de continuïteit van hun onderneming in gevaar kan gebracht worden, met inbegrip van die welke verkregen worden met toepassing van de bepalingen van deze titel, worden bijgehouden ter griffie van de rechtbank in het arrondissement waarin de schuldenaar zijn hoofdinrichting of zijn zetel van de vennootschap heeft."

Tot slot stelt **de Kamer** voor om maatregelen in te voeren die de stigmatisering van ondernemers na een niet-frauduleus faillissement moeten beperken, met name door sensibiliseringscampagnes en door hen toe te laten om op gelijke voet met de andere ondernemers te herbeginnen.

3. Overdracht

Wat de overdracht van ZKO (overlaten / overnemen) betreft, stelt **de Kamer** aan de Regering voor om de volgende pistes te onderzoeken :

- De invoering van gedragscodes en partnerships met de private instellingen en verenigingen voor de opstelling van een gemeenschappelijk voorbereidend en begeleidend traject inzake overdrachten. In dit kader moet tevens de rol van de openbare en privésector duidelijk worden vastgelegd. De gewestelijke overheidssector zou zich moeten beperken tot een informatieve en sensibiliserende rol wat betreft de uitdagingen, het juridisch kader en de evaluatie van de waarde van ondernemingen ;
- De organisatie van communicatiemiddelen om de ondernemers te sensibiliseren voor de uitdagingen van een overdracht, voor de noodzaak om een overdracht minstens vijf jaar op voorhand te plannen, en de terbeschikkingstelling van instrumenten voor het adviseren en de begeleiding van ondernemers. Deze communicatie moet de notie van ‘traject’ aanprijzen, waarbij de actoren tijdens het hele proces een complementaire en gecoördineerde rol kunnen vervullen ;
- De evaluatie van de mogelijkheid tot aanwending van stimulerende fiscale maatregelen om de overdrachten te bevorderen. Men zou de inkomsten moeten evalueren, de behandeling, de tarieven en de belemmeringen (bijvoorbeeld het behoud van de werkgelegenheid). De ondersteuningsmogelijkheden of vrijstellingsvoorwaarden kunnen een pervers effect hebben, want dit kan de overdracht van de onderneming complexer maken en uiteindelijk niet bijdragen tot de continuïteit van de activiteit ;
- Het onderzoek van een globale benadering van de overdrachten van ondernemingen : coördinatie van de steunmaatregelen, studie van de verschillende gevolgen van de overdracht (op de fiscaliteit van de onderneming, wat betreft de overdracht van het personeel, enz.), synthese van de te overwegen soorten van overdrachten ;
- Wat de gepastheid van het behoud van het gewestelijk platform “Brutrade” voor overdrachten in Brussel betreft, zou het wenselijk zijn dat zou worden gewerkt aan de coördinatie ervan met de gelijkaardige projecten in de andere Gewesten.

4. Administratieve vereenvoudiging

Bovenop de aanbevelingen van de vorige luiken, formuleert **de Kamer** de volgende beschouwingen. Deze houden verband met de maatregelen inzake administratieve vereenvoudiging die zouden

“De procureur des Konings en de betrokken schuldenaar kunnen op elk ogenblik en zonder verplaatsing kennis nemen van de aldus verzamelde gegevens. Laatstgenoemde heeft het recht, bij verzoekschrift gericht aan de rechtbank, de rechtzetting te krijgen van de gegevens die op hem betrekking hebben.”
 “Op de wijze bepaald door de Koning, kan de rechtbank eveneens van de verzamelde gegevens kennis geven aan de overheidsinstellingen of private instellingen die door de bevoegde overheid zijn aangewezen of erkend om ondernemingen in moeilijkheden te begeleiden.”

moeten worden onderzocht, evenals met de invoering van een KMO-test en de rol van de KMO-gezant :

4.1 Te onderzoeken vereenvoudigingsmaatregelen

De Kamer beveelt aan om de volgende voorstellen te bestuderen :

- De doorvoering van vereenvoudigingsmaatregelen voor de zelfstandigen en ZKO die door de Europese SBA worden aanbevolen, zoals overgangperiodes, specifieke termijnen, beperking van kosten of vrijstellingen, vereenvoudigde verplichtingen inzake *reporting*, administratieve formaliteiten die online moeten worden verricht (aanvraag van vergunningen, ...), enz. ;
- Het zou wenselijk zijn om binnen het Gewest de bestaande administratieve structuren te inzake vereenvoudiging versterken (bijv. : EasyBrussels) teneinde rekening te houden met de verschillende aspecten wat de zelfstandigen, ZKO en KMO betreft ;
- De centralisatie van zoveel mogelijk formaliteiten bij de Kruispuntbank van Ondernemingen ;
- De analyse van de beperking van de kosten voor een aantal administratieve formaliteiten (bijvoorbeeld : de herziening van de kosten voor de aflevering van beroepskaarten, of van ambulante verkoper, van uithangborden en van de kosten voor adreswijzigingen) ;
- Om het beginsel « *only once* » in te voeren, het bestuur en de parastatale instellingen ertoe aanzetten om de informatie, getuigschriften en controlebronnen te gebruiken die zij al tot hun beschikking hebben ;
- De harmonisering of - op zijn minst - de coördinatie van de gemeentelijke reglementering in termen van vergunningen en toegang tot de handel, evenals de reglementering inzake terrassen en uithangborden.

4.2 KMO-test en KMO-gezant

Wat de invoering van een KMO-test in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de rol van de KMO-gezant betreft, moedigt **de Kamer** het volgende aan :

- De implementering van een echt systeem voor de evaluatie van de impact van de gewestelijke reglementering op de KMO, in het kader van een logica voor het beheer van de evaluatiecyclus van de wetgeving door een gespecialiseerd en onafhankelijk orgaan ;
- De ontwikkeling van de gestructureerde raadplegingen met de vertegenwoordigers van de KMO, met name de Kamer van de Middenstand, voor de - voorafgaandelijke - toepassing van het beginsel « *Think Small First* » bij het Bestuur ;
- De ontwikkeling van de rol van de KMO-gezant (die van meer proactiviteit zou moeten getuigen), met name als contactpunt voor alle vragen in verband met KMO, voor de coördinatie van de invoering van de KMO-test en om bij het Bestuur de gelijke toepassing van het beginsel « *Think Small First* » te verzekeren.

*
* *